Controlul fiscal preponderent din biroul ANAF versus controlul la sediul contribuabililor: Vulnerabilitate sporita sau avantaje pentru companii?

Controalele fiscale vor fi mai numeroase, mai eficiente, mai rapide și direcționate spre anumite zone de risc datorita digitalizarii administrației fiscale și a introducerii raportarilor aproape în timp real a taxelor și impozitelor. Verificarile documentare sau ”desk audit” vor fi tot mai frecvente, având în vedere ca trebuie sa atinga ținta de 60% din total controale fiscale, conform Planului Național de Redresare și Reziliența (PNRR). Este vorba de o reforma fundamentala a modului în care se efectueaza inspecția fiscala, iar implicațiile pentru contribuabili vor fi semnificative. Vor aduce aceste schimbari o vulnerabilitate sporita sau mai multe avantaje pentru companii? Aceste aspecte au fost analizate în a XIX-a ediție a Conferinței Anuale de Taxe PwC România în cadrul unei dezbateri în care au fost prezentate argumentele pro și contra în privința efectelor acestor schimbari asupra contribuabililor.

Dan Dascalu, *Partener D&B David și Baias*: Dezbaterea noastra a sintetizat starea actuala a controlului fiscal și impactul viitor al recentei sale reforme, pe dimensiunile procedural și substanțial fiscale (TVA, prețuri de transfer și impozite directe). Aceasta întrucât verificarea documentara - o forma ”blitz” de control fiscal cu puține garanții și certitudini pentru contribuabili - se va generaliza. Mult așteptata transparentizare a analizei de risc nu va avea loc imediat, iar concretizarea rezultatelor sale pentru contribuabil este incerta.

Problemele de drept fiscal nu vor fi mult diferite fața de cele de astazi, controlul fiscal va fi mai eficient și transparent, dar ramâne grija pentru documentare, pentru a nu exista discrepanțe între contabilitate și declarații, mai ales în contextul extinderii digitalizarii. Transparența și accesul la informație înseamna ca noul tip de control va fi mai direcționat spre zonele de risc, dar și susceptibil de a identifica mult mai multe chestiuni fiscale. În zona de impozitare cu reținere la sursa au avut loc o serie de reîncadrari, iar la impozitul pe profit sunt vizate facilitațile fiscale, fiind de așteptat sa fie extinse. Substanța economica a tranzacțiilor, beneficiarul final și certificatul de rezidența fiscala sunt subiecte de avut în vedere și pe viitor.

Îngrijorari prezente și viitoare ocazionate de tendința de generalizare a verificarii documentare și de alte noutați în domeniul controlului fiscal

Mihaela Ragea, Avocat Senior D&B David și Baias

Legal reglementata înca din 2011, verificarea documentara s-a derulat și de catre DGAF pe baza de ordin al Președintelui ANAF, pâna la consacrarea sa legala în decembrie 2022. Orice înștiințare de predare a unor documente sau de transmitere a altor informații poate constitui, în practica începutul unei verificari documentare. Ea se finalizeaza cu o decizie de impunere sub rezerva verificarii ulterioare, care este însa executorie, creând și o stare de incertitudine pentru contribuabil care nu știe nici daca, nici când va fi supus unei inspecții fiscale. Legea

nu prevede o durata maxima de efectuare şi deci nici sancţiuni pentru depaşirea unui asemenea termen. La alegerea unui contribuabil pentru inspecţie fiscala sta o analiza de risc, dar din pacate, dispoziţiile legale sunt neclare în a preciza care sunt acele criterii de risc şi mai ales procedura de determinare a riscului, neputând fi contestata de contribuabil.

Ramân surprinzatoare şi unele tendinţe recenta a organelor fiscale de selectare şi verificare a acelor contribuabili din categorii puternic afectate de masurile luate de autoritaţi pe timpul pandemiei de Covid 19, în special în real estate şi farma. În urma efectuarii acestor controale, organele fiscale au contestat baza de impozitare în operaţiunii cu terţii. Ne aşteptam ca aceste controale sa se extinda şi alte sectore percum horeca, turism si retail. Pe de alta parte, menţionam şi intensificarea verificarii situaţiilor fiscale personale, şi pentru aceasta categorie introducându-se verificarea documentara.

Mihail Boian, Partener D&B David şi Baias

Inspecţiile aşa cum le ştiam noi se reinventeaza sub forma verificarilor documentare care au deja o pondere de 39,5% din totalul controalelor, cu potenţial de a creşte pâna la 60% în viitor, dând astfel expresie tendinţei de accelerare a controalelor fiscale şi a procesului de colectare a banilor la bugetul de stat. În aceeaşi cheie trebuie privita şi notificarea de conformare recent introdusa ce urmeaza a fi adresata contribuabilului pentru a-şi corecta declaraţiile sau de a depune o noua declaraţie, conform instrucţiunilor ANAF. Singura realitate pe care se pare ca o avem este aceea ca, daca nu vor vrea sa ajunga în control fiscal, contribuabilii vor trebui sa plateasca. Pe de alta parte, modificarile Codului de procedura fiscala care vor intra în vigoare în 2026 vor remodela procedura de selecţie a contribuabililor pe baza unui registru naţional, obiectivul legii fiind de a reduce controalele fiscale efectuate aleatoriu sub 10%, urmând ca restul sa fie efectuate pe baza analizelor de risc.

Saga tichetelor cadou în sfârşit a luat sfârşit prin promulgarea Legii nr. 43/2023 dar doua aspecte ramân relevante: i) în situaţia în care contribuabilul a taxat veniturile ca venituri din alte surse, ci ca alte tipuri de venituri - spre exemplu, venituri din premii, din punctul nostru de vedere, exista argumente pentru a solicita aplicare aministiei şi anularea obligaţiei fiscale, în anumite condiţii; ii) sumele declarate şi achitate benevol - forţat, în urma proceselor verbale încheiate de-a lungul timpului de catre ANAF, ar putea fi supuse restituirii în anumite condiţii, ce ar trebui determinate de la caz la caz.

Perspectiva TVA: SAF-T va oferi acces ANAF la toata contabilitatea companiilor, ceea ce genereaza aşteptari din partea mediului de afaceri cu privire la modul în care vor decurge controalele fiscale

Inge Abdulcair, Director PwC România

Ca urmare a masurilor de digitalizare ANAF implementate începând cu anul 2021 (i.e. SAF-T, e-Factura, e-transport), în prezent exista un volum semnificativ de informaţii puse la dispoziţia ANAF din partea contribuabililor. În principiu, aceste modificari creeaza aşteptari în ceea ce priveşte modalitatea de derulare a inspecţiilor fiscale, cât şi cu privire la viitoarele obligaţii de depunere a declaraţiilor fiscale.

În funcţie de fiecare companie în parte şi de particularitaţile fiecareia, pentru fiecare tranzacţie analizata vor fi solicitate documente suplimentare. Volumul de informaţii solicitat pe parcursul inspecţiei fiscale este semnificativ. Având în vedere subiectivismul şi analiza de caz la caz, uneori pentru aceeaşi tipologie de tranzacţie am observat un tratament diferit şi speram ca acest lucru sa se schimbe.

În ceea ce priveşte serviciile intragrup exista doi piloni: deductibilitatea cheltuielilor şi deductibilitatea TVA. Având în vedere deciziile de la înalta curte avem un confort mai mare în cea ce priveşte deducerea TVA. Chiar daca avem toate documentele justificative, acest lucru nu poate fi neaparat suficient în momentul controlului, este nevoie sa demonstram o trasabilitate completa a documentelor, sa ştim sa le prezentam şi sa le explicam. Pentru ca

nu vorbim doar de control de la ANAF, am vazut inclusiv investigații penale cu privire la documentarea acestor servicii.

Referitor la sediul fix, problematica acestuia este foarte importanta pentru ca sumele impuse de ANAF sunt foarte, foarte mari, pentru ca pentru acele onorarii care au fost facturate în ultimii cinci ani se se aplica TVA datorita faptului ca se considera ca se considera ca acel beneficiar nerezident are un sediu fix în România prin resursele umane ale rezidentului.

Anca Macovei, Director PwC România

În contextul digitalizarii ANAF, odata cu introducerea obligativității depunerii declarațiilor SAF-T, organele de control vor avea acces la întreaga contabilitate a contribuabililor. Nivelul de granularitate al datelor transmise prin SAF-T le va permite inspectorilor fiscali sa analizeze înainte de inițierea controlului toate tranzacțiile realizate de contribuabili și tratamentul fiscal aplicat. Ne așteptam ca în cadrul inspecțiilor viitoare sa fie solicitate numai documente ce vor viza spețe concrete, de substanța, sau anumite discrepanțe identificate între diversele raportari transmise de contribuabili, procesul de verificare urmând sa fie mai rapid, iar redundanțele eliminate.

Pe de alta parte, consideram ca exista un risc ca excepțiile de raportare sau micile erori de introducere a datelor în sistem(e) sa nu fie prezentate corespunzator catre ANAF. Astfel, în vederea depunerii D406 catre ANAF, fișierul SAF-T trebuie sa fie valid din punct de vedere semantic și sintactic, însa este foarte important sa ne asiguram și ca datele transmise sunt corecte și complete.

Pentru a ne atinge țelul de a avea inspecții fiscale rapide, este necesar sa implementam proceduri interne de verificare a datelor pe care le transmitem prin SAF-T, iar în cazul identificarii unor discrepanțe sa ne asiguram ca sunt documentate corespunzator.

Prezent și perspective în derularea controalelor aferente prețurilor de transfer

Monica Todose, Director PwC Romania

Analiza substanței tranzacțiilor a devenit realitate și în cadrul controalelor derulate de inspectorii ANAF, cel puțin pe zona prețurilor de transfer. Cum se manifesta? ANAF recurge la tehnici de control noi care exced informațiile incluse în dosarul prețurilor de transfer, avem discuții cu inspectori din perspectiva fluxului decizional, despre structura bazei de cost a indicatorului profitabilitate pe tranzacțiile analizate, analize a rolurilor pe bazele de date pe care le utilizeaza compania din perspectiva fluxului decizional.

Anastasia Dereveanchina, Senior Manager PwC România

Nu ne așteptam sa vedem devieri foarte mari de la principiul setat de OCDE, însa ne așteptam și la mai multa transparența și acces la informații, care ar putea determina o schimbare în determinarea gradului de risc și în inspecții. Substanța va ramâne în continuare un focus, dar credem ca va fi combinata cu target mai specific pe acele zone mai riscante și cu încurajarea conformarii voluntare.

Ne așteptam ca în continuare aspectele care țin și de ajustarile de prețuri de transfer și de acele tranzacții cu persoanele afiliate cu servicii de management și consultanța vor deveni mult mai vizibile și prin urmare vor fi targetate specific.

Provocari prezente și viitoare în impozitarea directa

Oana Țaranu, Senior Manager

În ceea ce privește zona de impozit pe veniturile obținute în România de nerezidenți, în ultimul an, am observat o intensificare a ceea ce înseamna verificare tematica, desfașurata Direcția Antifrauda Fiscala. Verificarile tematice au vizat reîncadrari şi zonele în care s-au uitat inspectorii au fost serviciile achiziționate de la afiliați, acolo unde s-au folosit prestatori externi pentru achiziționarea serviciilor și partea de finanțare intragrup.

Pe zona impozitului pe profit, ceea ce vedem în continuare este partea de deductibilitate a cheltuielilor cu serviciile, unde se cer documente extensive pe zona de baza de cost /alocare, reconciliere cu exista în contabilitate, ce scrie în facturi, contract. Dincolo de acest subiect clasic pe care îl avem în orice inspecție, am observat o aplecare pe zona de facilitați fiscale aplicate de contribuabili, care vine și în contextul ca au fost acordate multe facilitați perioada pandemiei.

Tiberiu Panfiloiu, Director

Ne aşteptam ca viitorul sa se contureze tot în jurul acestor noțiuni de substanța și de beneficiar efectiv, importante din perspectiva impozitului cu reținere la sursa cu atât mai mult cu cât anul trecut România a ratificat convenția multilaterala de implementare a masurilor BEPS.

Progresul tehnologic și utilizarea tehnologiei sunt pe agenda oricarui business, prin urmare și apetitul pentru facilitațile fiscale privind activitațile de cercetare-dezvoltare a crescut în rândul companiilor și în linie cu aceasta și controalele care au avut loc pe aceasta zona, și care vor urma. Vestea buna este ca avem un cadru legal actualizat recent, avem o procedura mai clara pe zona aceasta, avem și un corp de experți care pot certifica proiectele. Prin urmare este necesar sa se asigure o documentare temeinica a proiectelor atât din punct de vedere tehnic, cât și a tuturor cheltuielilor ocazionate de acestea pentru a susține într-un eventual control deducerea adițională aplicata.